

Edebiyat bahçesinden bir meyve...

SIRIÇİNDE ESRAR

Polisiye Hikâyeler

Hazırlayan: Yasin Özkan

İÇİNDEKİLER

<i>Takdim</i>	9
Mezarlıktaki Gölge.....	13
Siyah İnci.....	41
Sır İçinde Esrar.....	59
Hamam Kurbanları.....	99
Beş Portakal Çekirdeği.....	133

TAKDİM

Polisiye romanın ilk örneği, Amerikalı yazar Edgar Allan Poe tarafından 1841 yılında yazılan *The Murders in the Rue Morgue* (*Morgue Sokağı Cinayetleri*) kitabıdır. Yazar aynı zamanda bu türün özelliklerini belirleyen kişi olarak biliniyor. Bu tür içerisinde Fyodor Dostoyevsky'nin 1866'da yazdığı meşhur eseri *Crime and Punishment* (*Suç ve Ceza*) da zikredilebilir.

Kökeni Poe'ya dayandırılrsa da polisiye romanların yaygınlaşıp kabul görmesinde en etkili isim, şüphesiz 1887'de ilk eserini kaleme alan Arthur Conan Doyle ve onun kurguladığı dedektif Sherlock Holmes'tür. Onun keskin gözlem gücü ve her an açıkta tuttuğu duyuları sayesinde içinden çıkılmaz gibi görünen olayları bile çözüme kavuşturma kabiliyeti, kurnazlığı ve zekâsı, kendinden sonraki birçok yazara ilham kaynağı olmuştur. Bunlardan bazıları: Maurice Leblanc'ın Arsen Lüpen'i, Ebu's-Süreyya Sami'nin Amanvermez Avni'sidir. Yalnız, bu kahramanların ortak bir özelliği vardı ki o da bu şahısların emniyet teşkilatının üyesi olmayıp daha çok şahsi özellikleriyle ön plana çıkmalarıdır.

Polisiyenin daha sonraki yıllarda en tanınmış temsilcisi ise muhakkak Agatha Christie'dir. *Murder on the Orient Express* (*Dođu Ekspresinde Cinayet*), dönemin ve yazarın

en önemli eserlerindedir. Bu döneme polisiyenin Altın Çağı denmektedir.

Türk edebiyatının ilk polisiye romanı 1884 yılında Ahmet Mithat Efendi tarafından kaleme alınan *Esrâr-ı Cinâyât* isimli eserdir. İlk yerli polisiye olarak kabul gören bu eser, Tercüman-ı Hakikat gazetesinde tefrika edilmiştir. Daha sonra kitap halinde basılmıştır.

1908’de İkinci Meşrutiyet’in ilanından sonra edebiyatımızda çeviri polisiye konusunda adeta bir patlama yaşanmıştır. Arthur Conan Doyle, Murrice Leblanc gibi meşhur polisiye yazarlarının eserleri bir-iki yılda dilimize çevrilmiştir. Bu çeviriler kısa zamanda büyük ilgi görmüştür.

Halkın bu konudaki ilgisine şahit olan Ebu’s-Süreyya Sami, işte tam bu sırada ortaya çıkmış, *Amanvermez Avni* isimli eseri kaleme almıştır. Bu vakte kadar yabancı dedektiflerin maceralarını okuyanlar, yerli bir polis hafiyesiyle tanışmıştır. Yazarın eseri, polisiye meraklıları tarafından ilgi görmüş ve Amanvermez Avni, herkes tarafından tanınan bir karakter olmuştur.

Yerli polisiyemizin en tanınan ve başarılı örneklerini ise şüphesiz Peyami Safa vermiştir. Server Bedi müstearıyla kaleme aldığı *Cingöz Recai* serisi, yazarın en çok okunan kitapları arasındadır. Cingöz Recai serisi Arsen Lüpen tiplemesinin yerli hâle bürünmüşü olması hasebiyle halk tarafından ilgiyle takip edilmiştir. Bunun yanında müstear isimle polisiye hikâye kaleme alanlardan Fahrettin Sertelli’yi de zikretmeden geçmemek gerekir.

Polisiye romanlarda sürükleyici anlatımın yanında “koursuz cinayet yoktur” anlayışı hâkimdir. İşlenen hiçbir suçun cezasız kalmayacağına dikkat çekilir. Bu yönüyle polisiyeler, insanlar arasında adaletin önemini savunmakta ve

adalet duygusunun kuvvetlenmesinde mühim rol oynamaktadır. Her suçun arkasında muhakkak bir delil bıraktığına dikkat çekilerek suçtan uzak durulmasına vurgu yapılmaktadır. Hikâyeler arka planda okuru toplum düzenine uymaya özendirilmektedir. Tür bu yönüyle, suçlunun muhakkak cezasını çektiği, haklı olana hakkının verildiği tarzda anlatımlarla, düzen sağlama aracı olarak görülmüştür.

Eseri yayına hazırlarken birçok yerli ve yabancı polisiye hikâyeler arasından Fakabasmaz Zihni'nin *Mezarlıktaki Gölge*, Maurice Leblanc'ın *Siyah İnci*, Nat Pinkerton'un *Sır İçinde Esrar*, Vedat Örfi'nin *Hamam Kurbanları* ve Sherlock Holmes'ün *Beş Portakal Çekirdeği* hikâyelerini seçtik. Polisiye denince akla ilk gelen isimlerin dikkat çeken hikâyelerini bir araya getirdik. Seçtiğimiz hikâyeleri, Osmanlı devrindeki çevirilerinden bizzat günümüz diline sadeleştirerek okurların istifadesine sunduk.

Sır İçinde Esrar adlı eseri okurken kimi zaman kendinizi gecenin zifiri karanlığında mezarlıkta, kimi zaman metrelerce yüksek bina çatılarında tehlikeli kovalamaca bulacak, dedektiflerin sorgulama esnasındaki akıl oyunlarına şahit olacaksınız.

Yasin ÖZKAN

Mezarlıktaki Gölge

Fakabasmaz Zihni

Gece Yarısı

Vakit gece yarısını geçmişti. Bu sıralar Üsküdar civarındaki hırsızlık ve cinayet vakaları arttığı için merkez memuru/emniyet amiri, hâlâ işinin başından ayrılamamıştı. Karakoldaki sessiz odasında büyük bir dikkat ve ciddiyetle çalışıyordu. Bir saniye bile yazıhanesinden ayrılmak istemiyordu.

O günlerde Üsküdar'a eli kanlı bir çete musallat olmuştu. Halk müthiş bir panik içerisindeydi. Neredeyse her ay Üsküdar'ın zengin ve tanınmış ailelerinden iki ya da üç kişi, hakkında henüz hiçbir şey bilinmeyen bu çete üyeleri tarafından büyük mezarlığa sürükleniyordu. Bununla da yetinmeyen caniler, seçtiği kurbanlarına işkence ederek öldürüyordu.

Kanlı vahşete ve merhametsiz haydutluğa kalkışan bu kendini bilmezler kimdi?

Bu nasıl bir cesaretti? Nasıl oluyordu da Üsküdar gibi küçük bir yerde, zabıta ya da polise yakalanmadan böyle tüyler ürpertici cinayetler işlenebiliyordu? Akıl alır gibi değildi! Bu, elleri gibi vicdanı da kanlı caniler nerede yaşar, hangi delikte gizlenirler? Son bir ay içerisinde Üsküdar Mezarlığı'nda hunharca işlenen cinayetlerin sayısı beşe ulaştı. Hele son vaka gerçekten tüyler ürpertici ve dehşet verici türdendi.

26 Mayıs Salı gecesi saat 02.00'ye doğru komisyoncu Şakir Bey'in Salacak'taki evini dört haydut bastı. Uşakların ikisini öldüren haydutlar bir tanesini sıkıca bağladuktan sonra, Şakir Bey'i bir arabaya bindirip doğru mezarlığa götürdüler. Katillerin bir kısmı, Şakir Bey'i daha önceden kazdıkları mezarın içine diri diri gömerek üzerini toprak ve molozla kapattılar. Diğer haydutlar da bu esnada zavallı adamın evini baştan aşağı soydular.

Bu olaydan sonra emniyet amirinin rahatı kaçmış, gözüne uyku girmez olmuştu. Akli fikri bu seri cinayetlerdedi. Katilleri bir an önce ele geçirmek için gecesini gündüzüne katıyordu. Eli kanlı haydutları mutlaka yakalaması gerekti. Aksi takdirde hem konumunu muhafaza edemeyecek hem de Üsküdar halkının dilinden kurtulamayacaktı.

O gece emniyet amiri, Şakir Bey'in kaçırılma vakası hakkındaki olay yeri raporlarını inceledi. Burada yazan bilgilere öyle dalmıştı ki odasının kapısına vurulduğunu bile duymadı. Fark ettiğinde ise sinirlenerek:

- Girin! diye bağırdı.

İçeriye giren adam, üstü başı temiz, saçına kır düşmüş, adımları titrek, çehresine bakılırsa yorgun görünüyordu. Ama bütün bunların aksine gözleri cevval bakışlara sahip

Telaş etmeyin lütfen!
Burada güvendesiniz.
Ne söyleyecekseniz
rahatça söyleyin.

Memur bey,
kaybedecek bir
saniye bile yok!!!

*Korku ve endişe içinde
komiserin odasına giren
ihtiyar adam, gördüklerini
bir bir anlattı.*